ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު

ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީ ޑިސްމިސަލް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/359
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޙަސަން ޢަޒުވީރު / ހުކުމާދު ކޯޑި ނަންބަރު 10514
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވާ ފަރާތް: 1- މުޙައްމަދު އަޙްމަދު، ބާބުރްއަވާރި / ހދ.ކުޅުދުއްފުށި
  2- މާޖިދާ އަޙްމަދު، ބާބުރްއަވާރި / ހދ.ކުޅުދުއްފުށި
  3- އަބްދުއްސަލާމް އަޙްމަދު، ބާބުރްއަވާރި / ހދ.ކުޅުދުއްފުށި
  4- ސާޖިދާ އަޙްމަދު، ބާބުރްއަވާރި / ހދ.ކުޅުދުއްފުށި
  5- ހާޖިރާ އަޙްމަދު، ބާބުރްއަވާރި / ހދ.ކުޅުދުއްފުށި
  6- ނާޖިދު އަޙްމަދު، ބާބުރްއަވާރި / ހދ.ކުޅުދުއްފުށި
  7- ނާޖިދާ އަޙްމަދު، ބާބުރްއަވާރި / ހދ.ކުޅުދުއްފުށި
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާބެހޭ ދަޢުވާ އުފެދިގެން ހުށަހެޅި މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީސް:

އިސްފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝަހްމާ

ހުކުމް ތާރީޚު:
19 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1446
22 އޮކްޓޫބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ތާރީޚް: 09 ޖުމާދަލްއޫލާ 1445

23 ނޮވެމްބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** 930/Cv-C/2019 (3275/Cv-C/2017)
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **މައްސަލަ:** އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހެޅި މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 27 ނޮވެމްބަރު 2019
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 29 ޖޫން 2021

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

ޙަސަން ޢަޒީމް / ހުއްދަ ކާޑު ނަންބަރު 10514

ވަކީލް: ޙުސައިން ވަޙީދު، ދިމިޓްރީ / ސަޢީދު

އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް

މުޙައްމަދު އަޙްމަދު، މަޖީދު އަޙްމަދު، އަބްދުއްސަލާމް އަޙްމަދު، ޝަރީފް އަޙްމަދު، ޙަމީދު އަޙްމަދު، ނަޖީބާ އަޙްމަދު، ނަޖީބު އަޙްމަދު، ޢަބްދުލްޣަފޫރު / ސ.ހިތަދޫ ފޮނިމާގެ

ވަކީލް: އަޙްމަދު މުޝްތާޤު، މި.ޕީއާރްސަންސް / މާލެ

ވަކީލް: ޝަމީމާ ޢަލީ ރަޝީދު، މ.ނޫރާނީގެ / މާލެ

މައުޟޫ - އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހެޅި މައްސަލަ- (resjudicata)ގެ މަބްދައު

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާގެ ޚުލާޞާ:

މައްސަލައިގެ ފަރާތްތައް:

1. ދިވެހި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 (3275/Cv-C/2017) ޤަޟިއްޔާ އަށް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ ހުޅުމާލެ ފްލެޓް ނަންބަރު 10514 / ޙަސަން ޢަބްދުﷲ (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A063157)ގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކޮށްދިނުމަށް އެދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުމުން ބަލައިގަނެވުނު ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.
2. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ފަރާތަކީ ހދ.ކުޅުދުއްފުށި / ޗާބޭލިގަސްދޮށު، މުޙައްމަދު އަޙްމަދު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު:A112128)، މަޖީދާ އަޙްމަދު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު:A244523)، އަބްދުއްސަތާރު އަޙްމަދު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު:A244517)، ސާޖިދާ އަޙްމަދު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު:A244519)، މާޖިދާ އަޙްމަދު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު:A244522)، ނާޖިދު އަޙްމަދު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު:A233088)، ނާޖިދާ އަޙްމަދު (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު:A244521)އެވެ.

މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް:

3. މި މައްސަލަ ބިނާކުރެވިފައިވަނީ ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ މއ. [illegible] ގޯތީގެ ބިމާއި އެ ބިމުގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި [illegible] ޙަސަން ޢަބްދުﷲ [illegible] 16 ޖުލައި 2005 ގައި ޙަސަން ޢަބްދުﷲ އަދި ސަޢީދު އަޙްމަދު އާ ދެމެދު ސޮއިކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ސަޢީދު އަޙްމަދު [illegible] ކަމުގެ މައްސަލައެކެވެ. މި [illegible] ޤަޟިއްޔާގެ [illegible]

މަދަނީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 934/MC/2004 ގެ ޤަޟިއްޔާ

4. މި ޤަޟިއްޔާގައި، މއ. ޖީނިއާގެ އެމް ހިޔާ ކޯޓި ބަރަބަރުގެން ސައުދީގެ އަނބުރާދީފައިން ލިބިފައިވާ ބަރުގައި ހުރި އިމާރާތް ކުއްޔަށް ދިނުމާބެހޭ ގޮތުން ޙަސަން ޢަލީގެ އާއްމު ހުރި އެކި ރިމަންޓްގެ ދަށުން އެކިރިމަންޓްގެ މުދި މުއްދަތުން ޙަސަން ޢަލީގެ އަމުން ސައުދީގެ އަނބުރާ ކުރި ނަގާމަރުވަނީ، ކޯޓުގައި ދެ ބައި އިމާރާތުން ހުރިމަން ޙަސަން ޢަލީ އެކިދޫނުކުރި އަގު ސައުދީގެ އަނބުރަން ބޭނުކަން ފިރިގެން އެއްސުރުގެ އަގު ކުރުކުރުމަށްފަހު ސައުދީގެ އަނބުރާ އަށް ޙަސަން ޢަލީ ފައިސާ ދިނުމުން ދެ ބައިގެ އިމާރާތް ނިކަމާ ޙަސަން ޢަލީގައި ބަދަލުކުރުމަށް އެއްބަސްވުމެއްވެއެވެ، އެއްބަސްވުމަށްފަހު އިމާރާތްކުރުމަށް ނަގާ، ކުރީގެ ގޮތުގައި ދާއިރު ފައިސާ އަރި އިމާރާތްކުރުމަށް ދާއިރު ފައިސާ ނަގާފަ މއ. ޖީނިއާގެ އެމް ހިޔާ ކޯޓުގައިވާ ސައުދީގެ އަނބުރާގެ އިމާރާތް ހުރިމަން ސައުދީގެ އަނބުރާގެ މުއްދަތަށް ޙަސަން ޢަލީ ހުރަހެއް މަޢާފުވެއެވެ.

5. މި ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމްކުރެއްވިއިރު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޯޓުން ނުވަތަ ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިމާރާތް ދަރަނިއެއްގެ ބަދަލުގައި ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ ދޫކުރެވިފައި، ޙަސަން ޢަލީގެ އަމުން ސައުދީގެ އަނބުރާ ނަގާފައިވާ ކަމަށް އެއްބަސްވެފައިވާ ފައިސާ، މަދަނީ ކޯޓުން ދޫކުރައްވާފައެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 293/Cv-C/2010 (3188/MC/2009) ގެ ޤަޟިއްޔާ

6. މި ޤަޟިއްޔާގައި މއ. ޖީނިއާގެ އެމް ހިޔާ އަލިއްމަ ކޯޓުގެ އަލިއްމަ ބިޔާއި އެ ބިމުގައިވާ އިމާރާތްތަކައި ނުއުފުލޭ މުދާ ޙަސަން ޢަލީގެ ގޮތުގައި ހުކުމްކުރުމަށް ދަޢުވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާ ދާއިރާކުރަނިވިއިރު ސައުދީގެ އަނބުރާގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާ މއ. ޖީނިއާގެ އެމް ހިޔާ އަލިއްމަ ކޯޓުގެ އަލިއްމަ ބިޔާއި އަލިއްމަ އިމާރާތްތަކައި ނުއުފުލޭ މުދާ 400,000.00ރ (ހަތަރުލައްކަ ރުފިޔާ) އަށް ޙަސަން ޢަލީ އަށް ވިއްކާފައިވާ ކަމުގައި ޙަސަން ޢަލީ ބުނާ މުޢާމަލާތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002) ގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ "ގޯތި ގެދޮރު ވިއްކުމާބެހޭ ގަވާއިދު" ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި އޮތް ވިއްކާބެހޭ މުޢާމަލާތް ސާބިތުވާ ގޮތުގެ ދިގުވެރިކަން ހިނގާފައި" ކަމަށް ބުނެވޭތީ އެއްބަސްވުމަކުން ވިއްކާބެހޭ މުޢާމަލާތުގައި ހިމެނި އެއްވެސް ކަމަކާއި، މި ވިއްކުމާގެ އަޑުގަ ސާބިތުވާގެ ޝަރީޢަތުގައި ހިނގާ ގޮތްވާފައެވާ

މުޢާމަލާތެއްކަމަށް ނުވާތީ، [illegible] [illegible] ވިޔަފާރިއާގުޅޭގޮތުގައި ހަސަން ތަރިކައިގެ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] ސަލާމަތު އަޙްމަދުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން ތަރިކައިގެ [illegible] [illegible] [illegible].

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/274 މައްސަލާ

7. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 293/Cv-C/2010 (3188/MC/2009) މައްސަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/274 މައްސަލާއިން އެ މައްސަލަ ބަލާފައިވާއެވެ. މި މައްސަލާގައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 293/Cv-C/2010 (3188/MC/2009) މައްސަލާގައި ނިންމާފައިވާ ހުކުމަށް މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ.

8. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/274 މައްސަލާގެ ހުކުމް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ.

ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 553/Fm-C/2017 މައްސަލާ

9. ފެމިލީ ކޯޓުގެ މި މައްސަލާއިން ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައި 02 ޑިސެމްބަރު 2017 ގައި ހުކުމްކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި މައްސަލާގައި ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ވާރިސުން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ހަ: [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު އަޙްމަދު، ޢަބްދުއްސައްތާރު އަޙްމަދު، ނަޒީރު އަޙްމަދު، ސާޖިދާ އަޙްމަދު، ޒާހިދާ އަޙްމަދު، މަޖީދާ އަޙްމަދު އަދި ނަޖީބާ އަޙްމަދުއެވެ.

10. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތަށް ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ވާރިސުން ކަނޑައެޅުމުން ހަސަން ތަރިކައިގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅައެވެ. މި މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3275/Cv-C/2017 މައްސަލާ އިންނެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3275/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ

.11 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 197-BA1/144/2018/64 ސިޓީން އަންގާފައިވާ އެންގުމުގެ ދަށުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3275/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާ އިޢާދަކޮށް ބަލައި ނިމުމަށް ގެންދެވުން ނިންމަވަން ބަޔާންކުރައްވައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކުރައްވައި، ހުކުމް ބާޠިލްކުރައްވާފައެވެ.

.12 ސިވިލް ކޯޓުގެ އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ބާޠިލް ކުރައްވާފައިވާތީ، އެ މައްސަލަ ފަށައިގެން ބަލައި ގެންދިއުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 197-BA1/144/2019/14 ސިޓީން އެންގުމުން، ސިވިލް ކޯޓަށް ހަވާލުވާ މައްސަލަތަކާއިމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (3275/Cv-C/2017) 930/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ހެދުނެވެ.

.13 އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައި މިވަނީ އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާ ގޮތާއިމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ހުޅުމާލެ ގޯތި ނަންބަރު 10514 / ހަސަން ޢަފީފުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅުއްވާފައެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (3275/Cv-C/2017) 930/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ

.14 އިސްތިއުނާފު މިކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (3275/Cv-C/2017) 930/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގައި ނިމުނުގޮތުގެ ރިޢާޔަތް ބޭނުމެއް، އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ މއ. ޖިނިއާމާ އޮފް ހިޔާ ގޯތީގެ 453.27 އަކަފޫޓުގެ ބިމާއި އެ ބިމުގައިވާ ނައްމާ މުދަލާއި ވަޤުފު ޙިއްޞާ ދަފްތަރު ނަންބަރު 5285 / މާލެ، ހަސަން ޢަފީފާއި މއ. ޖިނިއާމާ / މާލެ، ސަޢީދު އަޙްމަދު އާ ދެމެދު 16 ޖުލައި 2005 ގައި ލިޔުމުން ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން، ހަސަން ޢަފީފަށް ވިއްކުމަށް އެއްބަސްވެ، ހަސަން ޢަފީފުގެ ފަރާތުން މި މުޢާމަލާތުގެ ދަށުން އުފުލަންޖެހޭ އިލްތިޒާމުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ސަޢީދު އަޙްމަދަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާނަމަ، އެއްބަސްވެފައިވާ ވަކިން އެތަނުގެ މިލްކުވެރިކަން ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާތީ، އަދި އޭގެ ފަހުން ވިއްކާފައި ނޫނީ

އޭނާ ގެއްލިފައިވާކަން ފެމިލީ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވުމުން، އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުމަށް ސައްޔިދު އަންބަރުގެ ވާރިސުންގެ މައްޗަށް އަދާކުރަން، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އުފެދޭ އިލްތިޒާމްތަކާއި އެކަށިގެންވާ އަޤްސާޠުތަކުގައި އުފުލުމަށް ސައްޔިދު އަންބަރު އިލްތިޒާމްވެފައިވާކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، ސައްޔިދު އަންބަރުގެ ވާރިސުންގެ ޒިންމާގައި އެއްބަސްވުމާ އަމަލުކުރުމަށް އިލްތިޒާމްކަނޑައަޅަން، މިކަމުން ބަސަން ޙައްޤީ ދިނުމަށް ގުޅުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އޭރު ސައްޔިދު އަންބަރުގެ ވާރިސުންގެ މަޢްލޫމާތު ބަސަން ޙައްޤީގެ ކަމަށްބަލައިދޭ މަޢްލޫމާތު ބަލައިދިނުމަށެވެ.

15. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: (3275/Cv-C/2017) 930/Cv-C/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ؛

"ދެންފަހެ، އިސްލާމް ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނުތަކުން ރުހުންދޭކަމާ ނުލައި، ސައްޔިދު އަންބަރުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ މައި. ޖިނާޔާ އޭގެ ޔާއި ބޯޓުގެ ޖޫރީ އެ ޖޫރިމަތާ އެއްގޮތަށް އިޖްތިމާޢީ ވެވުނު ފަރާތަށް ބިނާކޮށް ބަސަން ޙައްޤީއަށް ވިޔަފާރިކުރައްވާ 16 ޖޫން 2005 ގައި ބަސަން ޙައްޤީ އާއި ސައްޔިދު އަންބަރު ދެމެދު ސޮއިކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުން ތަންފީޛުކުރުމަށް ނިޔަތް ބަސަން ޙައްޤީއަށް ދިނުމަށްވާތީވެ ބަލާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ސައްޔިދު އަންބަރުގެ ވާރިސުންގެ ޒިންމާ ނެގުމަށް ދަށުން ދެކޮޅުވެރިކޮށް ކަނޑައަޅައި، ޤާނޫނީގޮތުން ޙުކުމްކުރީމެވެ." މިގޮތަށެވެ.

16. އިސްލާމް ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނުތަކުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: (3275/Cv-C/2017) 930/Cv-C/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާ މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/411 ގެ ޤަޟިއްޔާއިން ބަދަލުކޮށް ދިރާސާ، މި ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅިގެން ސައިޓްތަށް ބެލުމަށްޓަކައި، 03 އޮގަސްޓް 2023 ވަނަ ދުވަހުގެ 10:15 އަށް ބަލަން ކަނޑައަޅައި ސައިޓްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދަން އަންގައި ބަސަން ޙައްޤީ އަށް އަދި ބަސަން ޙައްޤީގެ ވަކީލު ސ.ހިތަދޫ / ދަރުބާރުގެ، މުޙައްމަދު ވަޙީދު އަށް ފޮނުވުން، މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު:

95-B3/CHT/2023/4156 "ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު" އާއި 95-B3/CHT/2023/4155

"ކޯޓަށް ހާޒިރުވުމުގެ އަމުރު" 24 ޖުލައި 2023 ގައި ބަސަން ޙައްޤީއަށް އަދި ބަސަން ޙައްޤީގެ ވަކީލު ސ. ހިތަދޫ / ދަރުބާރުގެ، މުޙައްމަދު ވަޙީދު އަށް ފޮނުއްވާފައިވާއިރު، އެ އަމުރުތަކުގައި ގަޑިއާއި ދުވަހާއި 10:00 އަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސައިޓްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ހާޒިރުވުމަށް އަންގާފައިވެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ބަސަން ޙައްޤީގެ ވަކީލުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް

ހުށަހަޅާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2021/HC-A/411 ޤަޟިއްޔާގެ ދަޢުވާ ވޮދު ބާތިލުކުރައްވާފައެވެ.

17. މިސްލު ބެލެވުނު ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2021/HC-A/411 ޤަޟިއްޔާ ބާތިލުކުރައްވާފައިވުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން މި މައްސަލަ ދެވަނަ ފަހަރަށް ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން މިހާރު މި މައްސަލަ ބަލަމުން މި ދަނީ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/359 ޤަޟިއްޔާ އިންނެވެ.

ށ. ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ހުކުމުގެ ނުކުތާތައް

18. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (3275/Cv-C/2017) 930/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު އެއީ ހުޅުމާލެ ގޯތި ނަންބަރު 10514 / ހަސަން ޢަދުލީގެ ވާރުތުން 10 (ދިހައެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެ ނުކުތާތަކާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަރަޙައްދުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ؛

18.1- މއ. ޖިނާޔާމާ ސަޢީދު އަބްދުލްރޫގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ މއ. ޖިނާޔާމާ އެވް ދިއުން 453.27 އަކަފޫޓުގެ ގޯތީގެ ބިމާއި އެބިމުގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި ނުއުފުލޭ މުދާ ހަސަން ޢަދުލީގެ އަށް ލިޔެކިޔުމެއްގައި ސަރުކާރު އަރުޟަރު އާއި ދަރުބާރު ނަންބަރު ރސ 5285 ހަސަން ޢަދުލީގެ އާ ދެމެދު 16 ޖޫލައި 2005 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން (މިއީ ފަހުން "އެއްބަސްވުން" ކަމަށް ބުނެފައިވާ) އަކީ، މިސްލު ދެންނެވުން މއ. ޖިނާޔާމާ ސަޢީދު ބިމާއި އިމާރާތާއި ނުއުފުލޭ މުދާ ވިއްކުމުގެ ވަޢުދުވުން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގައި ދެފަރާތުން ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ވެސް (agreement to sell) އެއްބަސްވުމެއްކަމާއި، މިއީ އެއްޗެއް ވިއްކުމުގެ (agreement for sale) އެއްބަސްވުމެއް ނޫންކަން އެނގޭން އޮންނަތީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރެއްވީމަ، އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރައްވާފައި ނުވާކަން؛

-18.2 އިސްވެ ދެންނެވި އެއްބަސްވުމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން އަދި އެނޫން ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ވެސް ޢަމަލު ޤާނޫނީ އެއްބަސްވުމަކަށް ނުވާނެތީ، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ފައިދާއެއް ބަހަން ތަޢުލީމް ނުލިބޭ ގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ޙުކުމްކޮށްދެއްވާފައިވާތީ؛

-18.3 އިސްވެ ދެންނެވި އެއްބަސްވުމަކީ "ސެޓަލްމަންޓް އެގްރީމަންޓެއް" ހިންގާފައިވާ މުޢާމަލާތެއްކަމާއި، އެކަމުގެ ފައިދާ ލިބެން ވާނީ ފަރާތަށް ދިމާވާނެ، އެ ލިބެން ހުރި ފައިދާ ގެއްލުންވާ ގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ޙުކުމްކުރެއްވުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާއި 17 ވަނަ މާއްދާއާއި އަދި 20 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު ކަމުގައިވާތީ؛

-18.4 އިސްވެ ދެންނެވި އެއްބަސްވުމަކީ، ދެފަރާތުގެ ރިޟާގެ ރުހުމުގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ އަދި ރިޟާގެ ދެމެދުގައި އެ މުޢާމަލާތް ހިންގިކަމާއި ގޮތް ގަބޫލުކުރެވޭ ކަމުގެ ދަލީލުތަކެއް ވަސީލަތްތަކެއް ފެންނާތީ ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ބަދަލުކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ކޯޓުގައި ދެކެވޭ ހުށަހެޅުން، އެއީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނު) އާއި "ޤާޟީ އަދިއްޔާ ކުރުމާއި، ގެން ދިޔުމާބެހޭ ގަވާއިދު"ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ ސެޓަލްމަންޓް އެގްރީމަންޓް ހިންގާފައިވާ މުޢާމަލާތެއް ނޫންކަމަށާއި، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ހިންގާފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތު ޙުކުމްކުރެއްވިއިރުގައި އެކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވުމާއި، ޤާނޫނުގެ މުޅި ބާރުގައި ދެފަރާތުގެ ހަމަޖެހުމެއް ޚިލާފަށް ކަނޑައެޅުއްވާފައިވާތީ؛

-18.5 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ޙުކުމް ކުރެއްވިއިރު، އިސްވެ ދެންނެވި އެއްބަސްވުމުގައި ބުނެފައިވާ ބިން ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތް ސަބަބު ނުފެންނަކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި، އެ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ސަޕްލައިރު އަދާކުރުމަށް ބަހަން ހިފައިވާ -/500,000ރ (ފަސްލައްކަ ރުފިޔާ) (ޑިޕޮސިޓް ޖަމާކުރުމަށް ވަކިން ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް) އާއި ބަހަން ހިފައިވާ ގެއްލުން އެއްވެސް ވަރަކަށް ރައްދުކޮށްދެއްވާފައި ނުވާތީ؛

18.6- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ހުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ، އިސްވެ ދެންނެވި އެއްބަސްވުމާ [illegible] ކުރިން ކޯޓުން [illegible]

18.7- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ހުކުމް [illegible]

18.8- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ހުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ، [illegible] 453-27 [illegible] ނަންބަރު [illegible] 5285 [illegible] 16 ޖުލައި 2005 ގައި [illegible]

18.9- ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ހުކުމް [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 25/1975 (ތަރިކައާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ [illegible] 60 [illegible]

18.10- [illegible] 40 [illegible]

ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާފަދަ "ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނު" އަކުން އެއްވެސް ޙައްޤެއް [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible]، [illegible] އަޙްމަދު އާއި ހަސަން [illegible] އާ ދެމެދު [illegible] ބިން ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތް ސައްޙަ [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

19. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު (3275/Cv-C/2017) 930/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކާއި، އެ ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން މައްސަލާގައި [illegible] ފާހަގަކުރަން ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

20. އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި [illegible] ޤަޟިއްޔާ ބިނާކޮށްފައިވަނީ ސައްޔިދު އަޙްމަދުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ މއ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަސަން [illegible] އަށް ވިއްކުމަށްޓަކައި 16 ޖުލައި 2005 ގައި ހަސަން [illegible] އަދި ސައްޔިދު އަޙްމަދު އާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވާކަމަށް ބުނެ އެކަމުގެ [illegible].

21. ސައްޔިދު އަޙްމަދު އަދި ހަސަން [illegible] އާ ދެމެދު މއ. [illegible] ހަސަން [illegible] ވިއްކުމަށްޓަކައި 16 ޖުލައި 2005

ގައި ހަސަން ޝަރީފް އާއި ސަޢީދު އަޙްމަދު އާ ދެމެދު ސޮއިކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު އަދި ގޯތި ގަން ވިއްކުމާބެހޭ ޤަވާއިދު ހުކުމްތަކާ ހަމަޖެހޭ އެއްގޮތަށް ހިމެނިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ނޫންކަމަށެވެ.[1]

22. އަދި އެގޮތުން އެއްބަސްވުމާ އަމަލުކުރުމަށް ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ވާރިސުންގެ މައްޗަށް އަމުރުކުރުން، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން އުފުލަންޖެހޭ އިލްތިޒާމްތައް އަދާކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއް ދިނުމުގެ އުސޫލުން ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ވާރިސުންގެ މައްޗަށް އަމުރުކުރުމަށް ކަނޑައަޅައި، ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ވާރިސުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ހިޔާނާތްތެރިކަން ދެއްކި ކަމަށް ހަސަން ޝަރީފް އަށް ލިބިފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ބޭނުންވާކަމުގައި އެދި ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ވާރިސުންގެ މައްޗަށް ހަސަން ޝަރީފް މުޠާލަބާ ކުރަމުންދާކަމުގައިވެއެވެ. މި މުޠާލަބާ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބަޔާނުގައި، ސަޢީދު އަޙްމަދު ގެއްލުމުގައިވާކަމަށް ވާރިސުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ހުކުމުގައި ވަނީ ޙަވާލާދީފައެވެ. އަދި ކޯޓުން ޚިލާފަށް ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ ބައިގައި ހުކުމްތަކުގެ ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ދަޢުވާކުރެވުނު ހަސަން ޝަރީފްގެ ވާރިސުން ލިބޭ މިންވަރު ދެއްކުމަށް އެދޭ އަމަލުތަކުގައި ނަޒަރިއްޔާއި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 293/Cv-C/2010 (3188/MC/2009) ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ޤަޟިއްޔާ ކަމުގައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/274 ޤަޟިއްޔާގައި، މި ޤަޟިއްޔާގެ ބޭނުމަށް ބަލާފައިވާ ގޮތުން ވިޔަފާރީގެ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވާ ފަރާތްތަކުން ހަސަން ޝަރީފް އަށް ވިއްކާލާފައިވާކަމަށް 16 ޖުލައި 2005 ގައި ހަސަން ޝަރީފް އާއި ސަޢީދު އަޙްމަދު އާ ދެމެދު ސޮއިކުރެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު އަދި ގޯތި ގަން ވިއްކުމާބެހޭ ޤަވާއިދު ހުކުމްތަކާ ހަމަޖެހޭ އެއްބަސްވުމެއް ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާތީ، އެއްބަސްވުމަކީ ބާޠިލު އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށް ހަސަން ޝަރީފް އަށް ލިބިފައިވާ ބަދަލު ދޭންޖެހޭ ސަޢީދު އަޙްމަދުގެ ވާރިސުންގެ ޙައްޤުގައި ނިންމާފައިވާ ކަނޑައަޅައި ސިވިލް ކޯޓުން އެ މުޠާލަބާ ބާޠިލު ނިންމާފައިވާކަމެވެ.

---

[1] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މި ނިންމުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަދި ކަނޑައަޅާފައެވެ. ވަނީ ޤަޟިއްޔާއިން 2011/HC-A/274 ނަންބަރު ހައިކޯޓުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަލާނުލެވޭ ކަމަށް ނިންމިއެވެ. ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/274 ނިންމުން ދެމެހެއްޓުމެވެ.

23. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމާއި ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅައިފައިވާ މި މައްސަލާގައި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރާ ހަސަން [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާ މައިގަނޑު ސަބަބުތަކަކީ، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި މިވާ ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ، 16 ޖުލައި 2005 ގައި [illegible] އެއްބަސްވުމަކީ، މިއީ، [illegible] [illegible] [illegible] ބިމާއި އިމާރާތާއި [illegible] [illegible] ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ދެފަރާތުން ޢަމަލުކުރަން [illegible] [illegible] (agreement to sell) އެއްބަސްވުމެއްކަމާއި، މިއީ [illegible] ވިއްކުމުގެ (agreement for sale) އެއްބަސްވުމެއް [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ނުވާކަމަށެވެ.

24. އަދި މި އެއްބަސްވުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން އަދި އެހެން ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ވެސް [illegible] ޤާނޫނީ އެއްބަސްވުމަކަށް ނުވާނެތީ، އެ އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި މަދަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

25. މި މައްސަލާގައި ހިމެނޭ [illegible] ގުޅިގެން އިތުރު މައްސަލަތަކެއް [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވާކަން އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާތަކުން ބެލުމުން އެނގެން [illegible]، މި މައްސަލާގައި [illegible] ކުރިމަތީގައި [illegible] [illegible] މި މައްސަލައަކީ [illegible] [illegible] ވެސް ކުރިން ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވާ މައްސަލައާއި [illegible]، މައްސަލަ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] ނިންމާފައިވާކަން، އަދި [illegible] އެ މައްސަލައިގެ މައްސަލައާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

26. [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] އެ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(resjudicata)ގެ މަބްދައުގެ ދަށުން އާންމު އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުން ހުއްދަ ނުކުރެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ 2016/SC-A/25 ގެ ޤަޟިއްޔާ (ބަދީ ހުސެއިން ޝަރީފް (ޕީ.ޖީ.އޯ) ދިމިޖެހޭ ވ . ކޮމިޝަން އިންޓަރނޭޝަނަލް ދަރުބާރު ތަރުޖަމާ) ގައި ދެއްކުމުގެ ޤާނޫނުގެ މަބްދައު ބަހާލެވިފައިވާ 3 (ތިނެއް) އުސޫލު ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. އެއީ، އިޝޫ އެސްޓޮޕަލް (issue estoppel) އާއި، ކޯޒް އޮފް އެކްޝަން އެސްޓޮޕަލް (cause of action estoppel) އާއި އިޖުރާއަތުގެ ނިޒާމު ބޭނުން ހިފުން (abuse of proces) މިއުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން އިޝޫ އެސްޓޮޕަލް ތަޢާރަފު ކުރެވޭ ތަޢުރީފު ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،

މައްސަލައެއްގެ ފުރިހަމަ ޝަރީޢަތެއް ހިންގުމަށް ފަހު ނިންމާފައި، އެ ނިންމުން ހިފަހައްޓާ ނުވާ ހާލު އެ މައްސަލަ ޖިނާއީ ގޮތުން ހުށަހަޅައިގެން ނުވަތަ އެ ނިންމުމުގެ ނިޔާ ދަޢުވާއަށް ހެއްކާއި ދެކޮޅަށް ހިންގުމުން ވަކި ބަޔަކަށް ސާބިތު އެންމެ ދެފަރާތުގެ ދެމެދު، އެ ނިންމުން (ކުރިން ސާބިތުކުރެވުނު) އަދި އެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ނިންމުމުގެ ކަމުގައި ދެކެވޭ، އެ ނިންމުމުގެ އަސްލު ގޮތުގެ ކަނޑައެޅުން ކުރިން ނިންމާފައިވާތީ، އިޝޫ އެސްޓޮޕަލް މެދުވެރިކޮށް، އެ ނިންމުމުގެ ގޮތުކަނޑައެޅުން ކުރިމަތިކުރެވެން ނުހުއްދައެވެ.

27. އިޝޫ އެސްޓޮޕަލް ގާއިމް ކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ޝަރުތުތަކަކީ ސުޕްރީމްކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި، އެއީ:

(ހ) ކުރިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ (އެ މައްސަލައިގައި) އެ ނިންމުމުގެ މައްސަލަ ކަނޑައަޅާ ގޮތުގެ ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކަށް ވެފައިވުން،

(ނ) ޝަރުޢީ ހުކުމެއް ނިންމާފައިވާކަމަށް، އެ ނިންމުމަކީ ނިހާއީ ނިންމުމަކަށް ވެފައިވުން؛ އަދި

(ރ) އެ ނިންމުމުގެ މައްސަލަ ކުރިން ނިންމުމުގެ ނިންމާފައިވާ މައްސަލައިގައި އާއި، ފަހުން ކުރިއަށްދާ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އެއް ފަރާތްތަކެއް ކަމުގައިވުން

(ބ) ފަހުން ކުރިއަށް މައްސަލައިގައި ކުރިއަށްދާ ނިންމުމެއްގެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކުން ޢަމަލުކުރާ ގޮތުގެ މައްސަލަތަކުން ވިސްނުންތެރިކަމާއެކު ކުރިއަށްދާ ނިންމުމަކީ، ކުރިން ކުރިއަށް މައްސަލައިގައި ހިމެނި އެ މައްސަލަ ގެންދިޔަ ނިހާއީ ނިންމުމަކަށް ވެފައިވުން." އެވެ.

28. މި މައްސަލައިގައި ފެންނަންހުރި ހަޤީޤަތްތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު މި މައްސަލާގައި ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުރިހާ [illegible] [illegible] ވެސް [illegible]، މއ. [illegible] [illegible] ގޯތީގެ ބިމާއި އެ ބިމުގައިވާ އެންމެހާ އިމާރާތްތަކާއި ވަށާފާރު ތަންތަން ހަސަން ޙަމީދު އަށް ވިއްކުމަށްޓަކައި 16 ޖުލައި 2005 ގައި ހަސަން ޙަމީދު އަދި ސައްޔިދު އަޙްމަދު އާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މައްޗަށެވެ.

29. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ޖުލައި 2005 ގެ އެއްބަސްވުމަށް ބަލާއިރު، އެ އެއްބަސްވުމަކީ ޤާނޫނާއި ޚިލާފު [illegible] ހެދިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 293/Cv-C/2010 (3188/MC/2009) ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާތީ، އަދި މި ނިންމުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/274 ޤަޟިއްޔާއިން ތާއީދުކޮށްފައިވާއިރު، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމުން އެނގެން އޮތީއެވެ. އެހެންކަމުން ނިޔާ ނިންމުމުގެ ނިންމާފައިވީނަމަވެސް، 16 ޖުލައި 2005 ގައި ހަސަން ޙަމީދު އަދި ސައްޔިދު އަޙްމަދު އާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެ މުއްދަތުގައި އަލުން މައްސަލައެއް ހުށަހެޅޭނެ ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ.

30. [illegible] ކަންކަން އެނގެން ހުރުމުން، ސައްޔިދު އަޙްމަދުގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވާ މއ. [illegible] ގޯތީގެ ބިމާއި އެ ބިމުގައިވާ އެންމެހާ އިމާރާތްތަކާއި ވަށާފާރު ތަންތަން ހަސަން ޙަމީދު އަށް ވިއްކުމަށްޓަކައި 16 ޖުލައި 2005 ގައި ހަސަން ޙަމީދު އަދި ސައްޔިދު އަޙްމަދު އާ ދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމަކީ ބާޠިލު އެއްބަސްވުމެއްކަން އެނގެން އޮތުމާއި، އެ އެއްބަސްވުން ތަންފީޛުކުރުމަށް ނުވަތަ ހަސަން ޙަމީދު އަށް ދީފައިވާ ކަމަށް ބުނާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ސައްޔިދު އަޙްމަދުގެ ވާރުތުންގެ ކިބައިން ނަގައިދިނުމަށް [illegible] ކަމަކަށް ނުދެކެމެވެ. ކަންކަން ހުރުމުން، ހަސަން ޙަމީދުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދާކުރުން ނުދެކެމެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

31. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 (3275/Cv-C/2017) ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާ ގޮތާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި [illegible] [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ [illegible] [illegible]، އެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ބަދަލު ކުރަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ސަބަބެއް އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ބަލަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު:

32. އިސްފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނުގެ ރައުޔު:

33. އިސްފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

[illegible]

34. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ [illegible] ލިބިގެންވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible][2] [illegible] 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[3] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible][4] [illegible][5]

---

[2] [illegible] އިސްތިއުނާފު މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި [illegible].

[3] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

[4] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

[5] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)

ނިންމުން:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކޮށްދެވުނު ސަބަބުތަކާއި އެފަދައިން ހުރުމާއެކު އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައި މިވާ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 930/Cv-C/2019 (3275/Cv-C/2017) ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް [illegible] [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] މައްޗަށް [illegible]، އެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާގުން ހުކުމްކުރަމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމްކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް　　އިސްފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު (ރިޔާސަތު)　　ފަނޑިޔާރު ފާތިމަތު ޚަދީޖާ